

GRØNLANDSK UNGDOM AF I DAG

Af journalist *Jørgen Fleischer*

I disse år, hvor store omvæltninger af erhvervsmæssig, økonomisk, social og kulturel art sker i Grønland, kan man ikke undgå et højt vigtigt spørgsmål om, hvorvidt ungdommen er moden til at opfylde tidens krav, og om den i åndelig henseende er udrustet nok til at føre slægten godt gennem denne brydningernes store tid.

At blive omplantet fra et primitivt jagersamfund til et moderne samfund med dets forskelligartede funktioner i løbet af få år er et indviklet foretagende. Den unge grønlander af i dag er netop i den vanskelige situation at skulle indordne sig under de nye forhold. Der er så meget nyt. Han skal undersøge og opveje de nye retningslinier, danne sin mening om tingene og passe på, at han ikke sakker bagud i den rivende udvikling.

For en halv snes år siden var interessen for ungdommen i Grønland ikke stor. Der var ganske få uddannelsesmuligheder og chancerne for at opnå større og betroede stillinger kun ringe. Ganske vist var der nogle steder aftenskoler, men ungdomsarbejde, som man kender det hernede, savnedes totalt. Traditionen tro ophører forældrenes ansvar overfor barnet ved konfirmationsalderen, og det unge menneske, for hvem pubertetsårene med dertil forbundne vanskeligheder og problemer er indtrådt, overlades til sig selv.

Efter at de store anlægsarbejder var sat i gang, fik man et helt andet syn på dette område. Pludselig vakttes interessen for ungdommen og dens problemer. Man indså det vigtige i, at den grønlandske ungdom dygtiggør sig for at opfylde sin plads i det nye samfund. Undervisningen i børneskolen blev lagt helt om. Dansk indførtes som obligatorisk fag ved alle større skoler. Der blev åbnet mulighed for at erhverve flere kundskaber. Aftenskoler og studiekredse blev oprettet. Ungdomsforeninger og sportsforeninger så dagens lys. Spejderbevægelsen nåede Grønland og hilstes med begejstring blandt ungdommen, og hvad mere var: der blev åbnet mulighed for uddannelse i Danmark i hidtil ukendt omfang.

Men de største ting skete for kvindernes vedkommende. Man regnede ikke med kvinden i datidens Grønland. Så sent som for en menneskealder siden var den gamle opfattelse af kvindens mindre værd dybt rodfæstet i det grønlandske folk. Kvinden var udelukket fra så godt som enhver uddannelse, og den eneste vej til at blive selverhvervende var at blive jordemoder.

De sidste ti år har bragt store sejre for kvindesagens forkæmpere i Grønland. Den rivende udvikling og de nye impulser fra den store verden bevirkede, at kvinderne ikke længere ville finde sig i at blive udnyttet, men gjorde krav på at blive accepteret som uundværlige medlemmer af samfundet. Fra en fuldstændig ubemærkethed har den grønlandske kvinde lidt efter lidt hævet sig op på den sociale rangstige, så hun i dag har adgang til uddannelse og stillinger, som før var manden alene forbeholdt.

Ungdommens fjende nr. 1, Grønlands svøbe, tuberkulosen, blev heller ikke glemt under det omfattende arbejde for grønlandsk ungdom. Før i tiden grasserede tuberkulose og gonorrhoe slemt blandt ungdommen. Brystsygen rev brutalt unge bort, alt som fremtiden glædest og lysest åbenbarede sig for dem. Et uhyggeligt stort procenttal af ungdommen var ikke alene hemmet af tuberkulose, men visnede hen i elendighed og mødte undergangen *alt for tidligt*. Der var tider, da det var en sjældenhed at møde et ungt menneske på 20 år, som ikke havde haft gonorrhoe. Den vældige oplysningskampagne i forbindelse med anvendelse af nye lægemidler gjorde imidlertid en ende på denne sygdom. Hvad angår tuberkulosen, har man også allerede nu opnået resultater. Danmark rakte en hjælpende hånd, således at der blev mulighed for at behandle grønlandske tb-patienter på danske sanatorier. Den nyeste landvinding på dette område er opførelsen af det store sanatorium i Godthåb. Nu kan patienterne endelig behandles effektivt i selve hjemlandet, og dette vil uden tvivl få en uvurderlig betydning i kampen for at komme ondt tillivs.

Alt dette er sket i løbet af nogle få år, og man fristes til at spørge, hvordan den pludselige opdagelse af ungdommens eksistens har virket, og hvordan de unge udnytter de nye muligheder for uddannelse.

Det skal indrømmes, at den nyskabte interesse for ungdommen for nogles vedkommende har haft en hel anden virkning end den tilsigtede. Der findes unge grønlændere, som trods al den ønskelige hjælp til at få en god og solid uddannelse nærmest er ligeglade, og som ikke får ret meget ud af den. *De glemmer ofte, at det at være grønlænder ikke er nok til at opnå en vellønnet stilling i Grønland. Det nye Grønland har brug for kvalificerede, målbevidste og duelige folk.*

Men der er også en kategori, som bruger øjnene godt, og som gør sig umage for at udnytte læretiden så hensigtsmæssigt som mulig. De er overbevist om, at man kun ved at dygtiggøre sig får adgang til højere stillinger. De ved, at man intet vinder uden ofre og kamp. At man ikke med det samme opnår den eftertragtede lige løn med danskerne, betyder ikke så meget for dem. Skoledirektør Gam sagde engang i et foredrag, at grønlændere ikke skulle få ligestilling i løn gratis, men kæmpe for det.

Når man ser på alle de mange grønlændere, der for tiden uddannes i Danmark (det drejer sig om over 150 unge) opdager man, at der kedeligt nok er alt for mange af den første kategori. Selvfølgelig er det meget vanskeligt for en ung grønlænder

Unge grønlændere på ophold i Danmark.

Foto: B. Hansen

ganske pludselig at blive omplantet til nye og uvante forhold. Som landshøvding P. H. Lundsteen sagde, er det meget svært for den unge grønlænder i løbet af få års ophold i Danmark at suge al den specielle kundskab og almenerfaring ind, som de danske ved skæbnens gunst har kunnet komme i besiddelse af uden tilnærmelsesvis de samme bestræbelser. Miljøomskiftningen fra Grønland til Danmark og tilbage indebærer store menneskelige vanskeligheder, som man må tage i betragtning. Der er selvfølgelig en grænse for, hvad en ung grønlænder under det forholdsvis korte Danmarks-ophold kan erhverve sig af kundskaber. Man er nu engang ung, og fornøjelser hører med til ungdommen. – Alligevel synes jeg, at alt for mange unge grønlændere hernede er mere interesseret i at studere dansk restaurationsliv end i at få indblik i dansk ånd og kultur, foreningsliv og ungdomsarbejde, ting, som kan få stor betydning for os, når vi engang vender hjem og skal virke blandt det folk, for hvis skyld vi er hernede. Alt for ofte glemmer vi, hvorfor vi er hernede, og man undrer sig over, at der fra ansvarlig side ikke for længst er gjort opmærksom på dette uheldige forhold, således at vi kan finde den rette vej og udnytte Danmarks-opholdet mere hensigtsmæssigt.

Der er grønlændere, som efter endt uddannelse ikke ønsker at tage tilbage til Grøn-

land. De har fundet behag i danske forhold, som er lettere at leve under end grønlandske. Her behøver man ikke at kæmpe for at opnå ligestilling med danskeren, så hvorfor vende hjem og udføre det samme arbejde for mindre løn, end man kan få hernede? – Lad det stå klart for disse unge mennesker, at det er en forbrydelse mod sig selv at flygte fra ansvar og pligt. Man kan kun finde fred med sig selv ved at virke i det land, som har mest brug for een. Det er ikke pengene, der er afgørende for at finde lykke i arbejdet, men bevidstheden om, at man gør gavn.

Det er også beklageligt at erfare, at der er for lidt sammenhold mellem såvel de for tiden uddannede som mellem dem, der er begyndt at arbejde i Grønland. Man savner frisk initiativ og konkurrence, faktorer, som de unge under opholdet hernede ikke kan undgå at stifte bekendtskab med.

Hvad så med ungdommens syn på udviklingen? – Her er der så godt som enighed om, at det ikke er for tidligt, at der er kommet skub i sagerne. Hvad angår tempoet, er der delte meninger. Nogle mener, at udviklingen ikke kan gå hurtigt nok, og andre er af den opfattelse, at den hastige udvikling vil medføre forvirring og åndeligt forfald. – »Jeg tror, at man er begyndt i den forkerte ende«, siger en ung fisker. »Man skulle i første omfang tænke på udbygningen af erhvervslivet og særligt fiskeriet. Hvad skal vi med alle de mange og dyre embedsboliger? I stedet for et sådant hus, kunne der sagtens skaffes to kuttere eller flere huse til grønlandere«. En anden ung grønlander, som har været i Danmark i en årrække, fortalte om sine indtryk ved et besøg i hjemlandet: »Der kan siges både godt og ondt om udviklingen. Der skrives så meget om nybyggeriet, men det er beklageligt at konstatere, at man ikke er begyndt med at opføre solide og hygiejnisk set forsvarlige beboelseshuse til rimelig pris. De imponerende administrationsbygninger og de usle grønlanderhuse klæder ikke hinanden«. En tb-patient kommenterer: »Det er på tide, at man får det store sanatorium. Danmark, som er foregangsland på tb-bekæmpelsens område, kan ikke være bekendt, at Grønland er det land, der har den største tb-dødelighed blandt de lande, som fører statistik. Lad os få en ny sociallov i Grønland. En højtudviklet sociallovgivning, som man har det i Danmark, er nødvendig for effektiv bekæmpelse af brystsygen«. En anden undrer sig over, at der stadigvæk ikke findes grønlandske akademikere. »Grønlanderne må få adgang til at beklæde de højeste stillinger i deres eget land«, siger han. »Jeg har slet ikke fidus til den dobbelte administration. Lad os arbejde imod overadministrationen og bruge pengene til mere fornuftige ting«.

Hvis man i dag spørger, hvor man har den unge grønlander, må svaret blive, at han ikke har fundet sig selv. Det er ikke for meget at sige, at den grønlandske ungdom for tiden befinder sig i en splittelsestilstand. Nytiden har ikke alene bragt goder med til ungdommen, men i dens kølvand er fulgt en række forstyrrelser af sjælelig art, som er skyld i den ændrede mentalitet. Ungdommen præges af usikkerhedsfølelse og forvirring.

Foto: B. Hansen

*Også under ophold i Danmark ynder
de unge grønلenderinder at optræde i deres smukke nationaldragter ved festlige lejligheder.*

Det er en af årsagerne til det store opsving af ungdomskriminalitet, som man har konstateret i de senere år.

Det nye Grønland er problemernes land, rigt på overgangsfænomener, og i dette land er ungdommen den vanskeligst stillede. – Men forandring er livets lov. Det erkender flertallet af den grønlandske ungdom. Den prøver på at arbejde med forandringerne i stedet for at blive tvunget ind i dem, og jeg tvivler ikke på, at det efterhånden vil lykkes at opnå den modenhed, som er nødvendig for at indfri de krav, som tiden stiller.